

✝ Pomogaj Bog

Pšitoga casnika »Pomhaj Bóh«
za ewangelskich Dolnych Serbow

Oktober 1990
ISSN 0032-4132

A. Burger: Zakopowanie pla Dolnych Serbow wokolo 1870

Nazyma pšichada

Kak głušnje zasej zwny du
nježelu zamrětych
a kak zas z nami žaluju
wo našych njabogich,
a dlužka smuga namšarjow
zas k cerkwi pšichada
a swěty zuk tam orgelow
zas k njebju rozlěga.

Po dušu zwonje naše zwny, gaž jo nježela zamrětych. Spominamy na našych zamrětych wěcej nježli howacej. Drogi su poľne žalujucych, kotarež na kjarchoby du; woni nose struski w rukoma a řdzy we wocyma a njewugronjecu bol we dušy. Woni kšě rowy swojich lubych pyšniš a pla nich kšěli se wupłakaš a z tymi, ako tam wotpocywaju, kšěli se rozgranjaš. Toš pšizo na swěto tak młoge žalosćenje, toš wiziš telik tužyce, a gorke šopłe řdzy macaju te rowy. Na tom dnju wiziš ľepje nježli howacej te prozne

městka, cujoš dłymej nježli howacej, co to na se ma, zgubjony a spuščony byš. Młoge rany kšawje, a teke stare boli chapjaju zasej boleš.

Žěnsajšny swěžen jo najmłodšy mjazy swěženjami cerkwinego ľěta. Akle w ľěše 1816 bu won předny raz swěšony a wot pšuskego krala Fr. Wylema III. k tomu wustajony, aby na tom dnju na tych se spominašo, kotarež we wojnje 1813 do 1815 su padnuli. Pozdřej jo nalog nastał, ten swěžen swěšiš k spomnješu tych, kotarež w zachadnem cerkwinem ľěše wot nas su wujšli.

Smjerš jo cesto tužna a grozna, stupa do domow, žož nicht ju njejo wołał, stupa na kwětki, kotarež njejsu hyšći rozkwitli. Ale rowno tak cesto drje se pora kaž pšijašel a njaso wumozenje choremu po dlužkem šerpjenju abo dajo měr starkemu, kenž tak dlužko za nim jo požedał. My ga se smjerši wobijamy a wo njej rad njepowědamy – a weto pokazuju nas wšykno, což wokolo se

wižimy, což w zachadnem cerkwinem ľěše se jo zasej stało, wšykne rowy na kjarchobje na to, až teke z nami raz ku końcu pojžo. To godla dajšo nam na tej slědnej nježeli cerkwinego ľěta na smjerš spominaš, to bužo nam dobre! Žěnsa nas wšykno dopomnjejo na zachadnosć zemskego žywjenja: Ľěše jo zajšlo a z nim pisane barwy struskow a bomow, słyńcko jo zašamnjone, kaž kurjawa laže naše dny na zemi – a skoro bužo wona spaš pod běteju sněgoweju plachtu.

Ale zachadnosć njejo slědne słowo. Z posoľom Pěťšom cakamy na nowe njebjo a nowu zemju, cakamy na nowy swět, stworjony ze zachadnego swěta. Kak potom bužo? My wěrimy, až bužomy Boga wižeš a wšyknych pobožnych a swětych; tych našych bužomy zasej wižeš, kotarež we wěrje su wujšli. To žywjenje na tej nowej zemi bužo we pšawdosći, njepšawdosć a njeměr bužotej se minuš a žedna kšica, žeden kšik a žedna smjerš njebužo wěcej. Maš Ty taku wěru?

Herbert Nowak, farař n.w. w Drjowku

Serbska namša w rodnej jsy Mata Kosyka

Kněz farař Armin Šejc
cyta ewangeliom nježełe

Nic we Wjerbańskej wosadnej cerkwi, ale dla zymnego wjedra w bliskem sotsinim domje jo se dnja 4. měrcja togo lěta wotměta dolnoserbska namša. 54 namšarjow, mjazy

nimi šesć žeńskich a jedno mlode žowčo (z Bylina) w serbskej drastwje, smy nalicyli. Wosebnje smy se wjaselili pšez woglěd kněza generalsuperintendenta Reinharda Richtera, kotaryž jo teke po namšy pši nas wostał a samo z nami sobu serbski spěwał.

Stary harmonium w sotsinim domje jo był božko wěcej do kusow nježli godny, rědne kjarliže dostojnje pšewożowaš. Šim zajmnej ale jo było, sluchaš na ewangeliom nježełe Invokavit (Mat. 4,1–11). Kněz farař Armin Šejc, wosadny farař w Chošebuzu-Strobicach, jo jen cytał ze stareje serbskeje biblije. To že njejo ncht pytnuť, až jo było za njogo předny raz, až jo serbsku namšu aktiwnje sobu wugotował. Pšeto tak ako wětšyna Dolnych Serbow, ga teke farař Šejc njejo měł možnosć, serbsku maminu rěc w šuli pisať a cytaš nawuknuš. A teke nabožniska wucba jo była za jogo cas južo jano němska. Ako se pak na mšu we Wjerbnje pšigotował jo, ga jo pilnje sam (!) wuknuť serbski lazowaš. Taku kšutu wolu sebje wjelgin cesćimy. A my by se wjelgin wjaselili, gaby won dalej tak našu žěłowu kupku „Serbska namša“ podpěrowať.

Jo, dajšo nam stawnje a wuži jednaš po stwortej kazni: Ty dejš swojogo nana a swoju mać cesćiš – a myslimy pši tom na to, až k tomu słuša teke a wosebnje jeju rěc!

Kněz farař Herbert Nowak z Drjowka jo

pon w zajmnem prjatkowanju rozkladowať ewangeliom nježełe. (Žěl z prjatkowanja cytašo teke w tom casniku.) Won jo se zaběrať ze spytowanjami, kotarež wšednje na kuždego z nas pšichadaju a kotarymž su na pšiklad teke něgajšne mocne w našom kraju podlažali. A won jo kresliť wobraz, kak Jezus spytowanjam njejo se podwoliť.

„Teke naša ewangelska cerkwja jo w stawnem spytowanju“, jo duchowny wuzwignuť. Nicht ga njedej myslíš, až słowa Swětego pisma plaše jano za drugich. A nawězujucy na toš tu mysl jo wuwjadl: „Njepowěda wona cesto pšewjele do zjawnosći na swětych gromadach, město až by lěpjej Bože słowo wukładowała łacnej wosaže? Cerkwja njesmějo stojaš za mocu, ale dej lubjej wo Bože žognowanje za naš lud pšosys. Jej słuša cłowjekam słužys, knězdarstwo nad lužimi jej zewšym njepšistoj.“

Ze zgromadneju modlitwu a Božym blidom jo se zakończyła serbska namša. Malsnje su byli blida a stoły pon pšestajone. Wjerbańskim žeńskim na tom městnje hyšći raz žěk za kafej a tykańc. Kněni Ingridze Naglowej pak žěkujomy se wutšobnje, až jo nawjedowała zgromadne wotpołudnjejšne spěwanje. A sława teke wšym drugim, ako su se wěřili, dolnoserbske arije solo a w dueše pšednjasc.

Z prjatkowanja f. Nowaka na serbskej namšy we Wjerbnje

Gaž žěnsajšny žeń wo Bogu powědaš, ga jich wjele se tebje smjeju, a gaž wot carta zachopijoš, ga smjeju se hyšći wěcej.

Ale weto: To słowo našogo Boga wosta wo nimjerne.

To plaši teke how. Wot zlych duchow nam Bože słowo powěda telik, ako nam trěbne jo wěžeš. Togodla njedejmy teke w nastupanju zlych duchow pšašaš za tym, kak woni wuglědaju abo kak howacej z nimi wobstoj, ale jano za tym, kak jim woboramy, gaž nam zadoraju na droze žywjenja. K tomu teke naš žěnsajšny ewangeliom co nas wjasć. To spytowanje, kotarež na nas se dajo wot carta, wot swěta a wot našogo šěta, jo kuždemu zjawne. Nazgonijomy celo zasej, až ten spytowař na nas pšichada njepšestawajucy. Nej-lěpšy eksempl smy wizełi w slědnych mjasecach: Naša něnto wotsajžona wušyna jo měła wšyknu moc w rukach. Wona jo se wěsta cula pod woplěwanim cuzych pšichylnych bajonetow. To jo jej do głowy stupiło: Woni su na pšiklad za sebje a swoje familije pjenjeze brali, kotarež su statuju słušali. Nichten njejo jim zadorać. Jich wjelika moc – to jo było jich spytowanje. Lěpjej by za nich bylo, gaby take spytowanje pšewinuli a wěrne wostali. Spytowanje ma jano krotki cas; naslědku dobydnjotej wěrnosć a pšawdosć.

Kak dejmy my se zažaržaš we spytowanju?

To jo nam naš kněz Jezus pokazať. Ned na zachopjeńku swojogo statkowanja jo won nazgoniť, kak tšašnje ten winik nas wobgrosuju, kak won wšyknu swoju moc a mudrosć naložuju k wuťojsu cłowjecnych dušow. Z wjelikeju šybaťosću se spytowař pšibližuju. Styržasc dñjow a nocow jo Jezus se spošić a něnto jo won głodny.

W takej jogo nuzy stupijo spytowař k Jezusoj ze słowami: Sy-li syn Božy, ga rjaksi tym kamjenjam, až se pšeměniju na klěb. Głod – kak tšašne jo to słowo, a nuza, kak pšegonjujo cłowjeka a njedajo jomu žednogo měra, gaž won wizi prozne kaščiki a prozne mošynki, gaž głodne žěsece gubki za klěbom woľaju, gaž chorosć a wšaka skazba se pšibližuju. W takich casach njejo spytowalnik daloko.

Sy-li Božy syn, ga rjaksi tym kamjenjam, až se pšeměniju na klěb. To jo ten samy głos, kenž hyšći žěnsa woła: Co bužoš cakaš na Božu pomoc – pomož sebje sam! We nuzy njetrjebaš na Bože kazni sluchaš! Wezmi sebje, což ší trěbne jo – nichten jo njewizi! W nuzy njetrjebaš swoje pšilubjenja žaržaš, njetrjebaš lubosć wopokazaš drugim! Glědaj jano, kak ty nej-lěpjej wobstojš, pon sy mudry! Njestaraj se za tym, což druge wo tebe myslje! W nuzy njetrjebaš wěrnosć grońiš; w nuzy njetrjebaš swoje słušnosć dopońiš a co dalej wěcej togo jo, což cłowjek w nuzy njetrjeba a co won možo cyniš.

Cartojska wobšuda to jo!

Njejo to helski głos, kenž wšykny chudšym a njespokojnym do wucha šepoco: Bog jo was zabyť, togodla pomožco sebje sami. Tergajšo grody a kněske kubla! Stupajšo na barikady! Kšawna rewolucija! – Kak mamy Bogu se žěkowaš, až pla nas nowy cas jo se zachopiť bžez kšejpšelaša, bžez stšělanja a mordowanja! Wšykne njespokojne a kritiske luže maju pšawo a možnosć, na drogu hyš, swoje transparenty pokazowaš a za lěpšymi žyweńskimi wuměńjenjami woľaš. A woni njecynje to podermo! Woni wěže, až jich głos se wustyšjo. Mamy nažeju, až

w takich historiskich tyženjach teke za serbskich luži něco dobrego wuskocyjo, až Bože słowo dalej plaši a luže se zasej ku Kristusoj pšiwobrosiju.

Předna kšaceń jo podermo była. Spytowalnik wzejo Jezusa něnto sobu do swětego města a stajijo jogo na templowy wjerch: Sy-li Božy syn, ga pušć se sam doťo, pšeto Bože janzele budu ší na rukoma nosys, aby twoja noga wo kamjeń njestarcyła.

Po woli swojogo wošca jo Jezus dejať na šernjowych drogach hyš a ze šěžkim žěłom swojo kralejstwo wustajiš – a něnto pokazujo jomu ten spytowař taku lažku drogu! Gaby Jezus za jogo słowom cyniť a snaž pši někakom swěženju pšed wšykny ludom se wot templowego torma doľoj pušćiť, kak by wšykne poznali: Ten jo wot njebja. Chtož to možo, ten pšemožo teke wětše wěcy wugbaš. Ten dej byš naš wumoznik.

Cesć pšed cłowjekami jo druge spytowanje teke za nas. Ponižny byš a wostaš, jo šěžka wěc. Gaž smy w duchnem žywjenju někak postupowali, kak lažko stupijomy potom na templowy wjerch a dajomy se wobswešiš wot slyńca swojeje chwalby a dajomy se wobglědaš wot cłowjekow. Gaž luže chwale twoju rědnosć abo twoju mudrosć abo twoju gluku abo twoje dobre pocynki, ga pas se! Pšeto za takimi słowami ľaka spytowalnik kaž wuž, aby ší wobtorić a ší z ľasnosću do swojeje seši wlať.

K tšesemu razoju wopytajo spytowař swoju moc. Kšasnu bildu wšykneje zemskeje rědnosći stajijo Jezusoj pšed wocy, pokazujo jomu wše kralejstwa a jich kšasnosći: To wšykno cu ší daš, bužoš-li doľoj klěkajucy se mě pšemodlowaš!

*Farař
Herbert Nowak
prjatkuj
we Wjerbnje*

Což jomu njestuša, co spytowalnik rozda-
waš!

Moj jo ten swět a wšykno, což we njom
jo, groni naš Kněz – a spytowalnik se dow-
a żyjo groniš: Ja cu ší to daš!

Což Jezus južo ma, to zlubijo jomu ten
spytowalnik.

A weto dajo se telik luži wobtoriš, pšede-
wšym mložina, kotaraž drogu do żywjenja
hyšći pšed sobu ma. Njedajšo se zawjasć,
wopacnym mocam se pšemodlowaš! Gaž
kšića a nuza ší tłocytej a wobšěžujotej, gaž
to nejnotnjeje w żywjenju tebjje wuchada
a spytowař tebjje spytuj, ga wotegroň teke:
Čłowjek njejo żywy wot samego klěba.
Glědaj na Jezusa; won njejo měł, žo by swo-
ju głowu položyl. Ako cuzabnik jo won

chojžil po swěše, a wuměrajucy jo jogo dra-
stwa wšykno było, což jo na zemskich
dobytkach zawostajil.

Jezusowe bronidło jo teke našo bronidło.
Tši raze stupijo spytowalnik k Jezusoj, a tši
raze ten jogo pšewinjo. Co pak jo ten mjac,
z kotarymž Jezus togo winika pobijo? To jo
Bože slowo. Twojo slowo jo mojeje nogi
swětło a swětło na mojich drogach.

Spytowalnik chojži po šamnosći, potajm-
nje a zatajony won luži popadnjo. Žož pak
Bože slowo se kněży, tam njama žedneje
mocy, pšeto swětło zaženjo šamnosć.

Špruch togo lěta zni tak: Jezus Kristus
groni: Ja som swětło swěta; chož za mnu
žo, njebužo chojžiš po jsmě, ale změjo swě-
tło żywjenja.

Hamjeń.

*Bože blido
we
Wjerbnje*

Powěsći

Wjednistwo Dolnoserskego žěše-
cego chora jo wugronilo mysl, aby chor
porědnjejšyl dolnoserske namše ze serb-
skimi spěwami. Młode spěwarje kšě nazwu-
cowaš rěd godownych kjarližow a je potom
zaspěwaš na lětosnej godownej namšy
w Serbskej cerkwi w Chošebuzu.

Liturgija, Wošce naš a někotare
psalmy w dolnoserskej rěcy wujdu hyšći
lětoska ako šišćane kniglicki w zgromadnem
žele kupki „Serbska namša“ a nakładnistwa
Domowina w Budyšinje. Wosebnosć kniglic-

kow bužo, až maju se šišćas w nowem ako
teke w starem serbskem pismje, młodym
a staršym namšarjam k spodobanjeju. Člonki
kupki „Serbska namša“ njasu se z mysljcku, po
tom teke hyšći wudaš kniglicki z dolnoserski-
mi modlitwami k wšyknym waznym gožbam.

Dotychměst slědne dolnoserske knigly
nabožniskego razu su wujšli w lětomu 1922
resp. 1957.

Jaden wosebny bok „Z cerkwinego
žywjenja“, ako jo myslony wosebnje za
ewangelskich Dolnych Serbow, wozjawijo
redakcija „Nowego Casnika“ – hyšći njepša-
widłownje – wot měrcsa togo lěta. Dolno-

Spěwajšo Knězaju nowy kjarliž

Toš te slowa z psalma 98,1 su pšewožili
namšarjow na serbskej namšy w Žyłowje
nježelu, dnja 13. maja 1990. Ja se myslim,
až jo pšigotowańska kupka pšawe gronidło
wuzwolila, dokulaž wšak jo toš ta nježela
była nježela cantate, což znani „SPĚWAJŠO!“

Pšawje wjele namšarjow jo pšišło ze Žylo-
wa, z Dešna, Noweje Jsy, Drjowka a Choše-
buza – mjazy nimi kněz generalsuperinten-
dent Reinhard Richter, ale teke z Nižozem-
skeje, z Podwjacorneho Barlina, z Lenin-
grada a katolske Serby z Gorneje Łužyce.
Žylojski wosadny farař jo byl tejerownosći
podla. Někotare žeńske su byli w dolnoserske-
skej swěžeńskej drastwje. Žiwaća pak som
se tšošku, až nichten z ewangelskich Serbow
z Gorneje Łužyce pšišel njejo.

Dolnoserski farař n. w. kněz Herbert No-
wak z Drjowka jo žarzał namšu. Prjatko-
wanje jo se pošěgnuło na ewangeliom nježe-
le, na list swětego posoła Pawoła Efezejskim.

Po namšy su nas lubje na kafej a tykańc
pšepšosyli. Štodny tykańc jo kněni Ryško-
wa ze swojim manželskim napjaka. Smy se
porozgranjali a spěwali naše rědne serbske
ludowe arije. Kak kšasnje spěwy Zejlera
teke w dolnoserskej rěcy klince, na pši-
klad „Lubka leluja“! Za mnjo su byli teke
młode spěwy nowe, dokulaž njejsmy nic
jednogo dolnoserskego spěwa w šuli nawu-
knuli.

Myslím se, až jo toš to rědne wotpołudnjo
zasej raz pokazalo, až Dolnosersby wopšaw-
du hyšći su, dokulaž my w Gornej Łužycy se
cesto myslimy, až skoro nichten wěcej dol-
noserski njepowěda. Snaž jo to wotpołud-
njo samo k lěpšemu zeznašeju dopomoga-
ło. Cu se na tom městnje wutšobnje wužě-
kowaš wšyknym pšigotowarjam namše kaž
teke fararjeju Nowakoj, Christinje Ja-
nojč-Kliemowej, kenž jo w pšigotowańskej
kupce sobu statkowała a kotaraž jo drugi žěl
wotpołudnja nawjedowała, a kněni Ryško-
wej a jeje manželskemu za štodny tykańc.

Žeńska podla mnjo jo mě groniša: „Na za-
sejwiženje w Depsku!“ Snaž bužošo potom
teke wy podla?

Lubina Šerakec

Pšispomnješe redakcije:

Knězna Šerakec bydlil w Gornej Łužycy,
w Časecach (Tschaschwitz) w Kamjeńskem
wokrejsu. Lěcrownož jo jeje mamina rěc
gornoserska, jo nam list z pšinoskom wo
Žylojskej namšy napisala w dobrej dolno-
serskšćinje! My se jej wjelgin wutšobnje za
to wužěkujomy. Namšarjow jo w Žyłowje
było blisko 80, božko njejo nicht dokradnje
pšelicył.

serbski tyženik jo se stakim dopomněł na
tradicije dowojnskego „Serbskego Casni-
ka“ w redakciji Miny Witkojc a Fryca Ro-
chy, kotarejž stej stawnje glědałej na kšesći-
jańsku wěru wěššynny swojich cytarjow.

Za pšiduće lěto su se redaktory „Pomogaj
Bog“ a „Nowego Casnika“ zjadalni, swoje
procowaja zjadnošil. Wot januara kšě pša-
widłownje kuždy mjasec jaden wosebny
bok z napisom „Pomogaj Bog“ wozjawiš.

W serbskem rozgłosu jo se lětoska dol-
noserski prjatkowało dnja 3. junija a dnja
12. awgusta. Dalšnej termina stej 7. okto-
ber a 2. december. Serbske radio postaja
hyšći wěcej wuscěłańskego casa, což se ale
pomina wěššych procowanjow a idejow kšesći-
janow.

Z kšescijańskego wuměłstwa Serbow

W Brjazynskej cerkwi namakajomy nejstaršy nam dotychměst znaty wobraz serbskego gerca: Dudak jo nastal w lěše 1486, ako su wejsny Božy dom wumolowali z poznotiskimi freskami.

Toš te buchu pozdžej pšemolowane a akle pši rekonstrukciji cerkwje w lětach 1954/56 zasej namakane a wotekšyte.

Božko bywaju barwy něto zazdašim z kuždym lětom šabše.

Za pšiducy Chošebuski muzej jo se wot dudaka zgotowila kopija w originalnej wjelikosci a w samskich barwach (foto). Mejstarske žěto jo wugbał Andreas Schulze, wumělc z Jemjelnice we wokrejsu Bezkow.

Hyšći njedowuslěžone pak jo napšawdny zmysl takego wobrazu w cerkwi starego dolnoserbskego sedlišća. Dudak słuša do kupki freskowych molowanow, kotarež wižimy w susedstwu wobrazow wo sudnem dnju. Ale pširownujoš-li je z drugimi freskami z pšedewšym kšescijańskeje historije, zda se, až njegože se tak pšawje do celkownego wobrazu.

Kluc do pšaweje interpretacije by se snaž mogał namakaš pšez knigły „Speculum naturalis coelestis“, ako su se šišćali w Nürnbergu lěta 1508. W nich jo se zachowało molowanje wěstego J. Grünpeckha, kotarež jo na wšaki part podobne Brjazynskim njewugodanym freskam. Jaden ze zajmnych, waznych rozdžělów pak jo, až tamnejšny gerc njaso lyru (Leier) ako instrument, Brjazynski gerc ale dudy. Rowno toš ten rozdžěl by popšawem podšmarnuł mēnjenje serbskego muzikowego wědomnostnika dra. Jana Rawpa z lěta 1963: Won jo teke Brjazynske freski pšepytował a godnošil, až možomy Brjazynskego dudaka wobglědowaš ako serbskego ludowego gerca. W.

Brjazynski dudak

jo dnja 9. 11. 1980, pšed 10 lětami, zemrěl.

* Mina Witkojc z Borkow; předna dolnoserbska casnikarka, wuznamna basnikarka, člónk Mašice Serbskeje;

jo dnja 11. 11. 1975, pšed 15 lětami, zemrěla.

* Mato Kosyk z Wjerbna; faraš, nejwuznamnejšny basnikar dolnołužyskich Serbow; jo dnja 22. 11. 1940, pšed 50 lětami, zemrěl.

* Pawlina Krawcowa z Gołkojc; ludowa wuměłčka, mejstarka-šłodarka dolnoserbskich narodnych drastwow, wopor gestapo; jo dnja 18. 12. 1890, pšed 100 lětami, se narožila.

Spominamy

na procowarjow dolnołužyskego serbojstwa

* Benjamin Běgar z Janšojc; faraš, archidiakon we Wětošowje, člónk Mašice Serbskeje, sobuwudawaš dolnoserbskego cerkwinego casopisa „Wosadnik“ pšed 1. swětowej wojny; jo dnja 26. 9. 1945, pšed 45 lětami, zemrěl.

* Gottfried Treuer z Bezkowa; superintendent, němski procowar za dolnoserbsku nabožnisku literaturu; jo dnja 4. 10. 1600, pšed 390 lětami, se narožil.

* Jan Boguchwał Markus ze Zakrjowa; faraš, sobuzaložar Towaristwa za lužyske stawizny a rěcy we Wrocławju, zběraš dolnoserbskich ludowych pšesnjoj; jo dnja 15. 10. 1815, pšed 175 lětami, se narožil.

* Herbert Cerna z Gor; faraš, domownowědnik, předny serbski filmowar; jo dnja 24. 10. 1955, pšed 35 lětami, zemrěl.

* Fryco Latk z Noweje Jsy; molaš, wumělc, jaden z přednych serbskich ilustratorow knigłow;

To Bog kšěł! Das möge er tun!
wěnc, wěnk Kranz
spěwarske (knigły) Gesangbuch
prjatkarske (knigły) Predigtbuch
modlarske/bjatowarske (knigły) Gebetbuch
zakopowarske (knigły) Gesangbuch (nur mit Beerdigungsliedern)
won jo se wrošil do ewangelskeje wěry
er ist zum evangelischen Glauben zurückgekehrt
won jo pšestupil do ewangelskeje cerkwje
er ist zur evangelischen Kirche übergetreten

W „Bramborskich Nowinach“ namakane

Z Chošebuzy. To towarstwo za podpěranje študěrujucych Serbow jo z Božej pomocu (we tšich lětach swojog wobstaša) 14 000 mk gromadu sporało a wo 1000 mk podpěranjow wuplašilo. Ten zelezny kapital (ak se žednje wudaš njedej) bužo na 15 000 mk powušony wordowaš; doněta mējašo 10 000 mk.

Luby Bog pomagaj dalej a wubuž zmilne wutsoy, ab tych młoženjow podpěrali, kenž tam raz we serbskej rěcy Bože slowo coju zapowědaš a nam tak tu duchnu spizu podawaš, ak my jich něto ze šělnymi darami syšimy.

(Br. N. c. 25, 19. 6. 1884)

„K swětlu a slyńcu!“

Ako Bog jo slyńco stworil a wše gwězdy zaswěšil, njej' se swět wěc' we jsmě moril, ale jo se rozswětlił.

Z Božym dychom wot tog' casa naroži se žywjenje, nasta lěsow, lukow kšasa, we wšych barwach kwišenjej.

Jo ga žiw, až hyšći něto wšo se k swětlu natšěga?
Nikul, gaž smy wšykne pšeto z Božeg' swětla stworjenja.

K slyńcu wobraš se roža, k swětlu rosćo krick a bom. Naša duša, škricka Boža w swětlu pyta tek swoj dom.

Tak se wšykne stworby tudy k swětlu, k slyńcu chylaju, za nim cłowjeki a ludy z požedaním glědaju.

Stajšo do jśmy spjelko, kerjašk, kak se bužo natšěgaš!
Něži, někak bužo wjerašk k swětlu zas se namakaš!

Tak co kuždy kwětašk bogi k slyńcašku se pozwignuš; a naš lud, naš serbski, drogi, ten dej we jsmě zaginuš?

Ně! My teke k swětlu comy!
Chto co nam to wobaraš?
Gaž my žywe wostanjomy, komu mogli zadoras?

Ten, ak sam co k slyńcu lešeš, dej tek drugim slyńco daš!
Bog co, až dej wšykny m swěšil, wšym dej zajtša zaswitaš!

Mina Witkojc

Namšarski słownik (V)

(zestajał H. Nowak-Drjowkojski)

wěrowanje Trauung

wěrowaš trauen

wěrowaš der die Trauung vollziehende Geistliche

dowěrowanje nachträgliche Trauung

slobrana swajžba silberne Hochzeit

zložana/dejmantna swajžba goldene/diamantene Hochzeit

kšescijańske małželstwo christlicher Ehestand

kšescijańskeje małželskeje christliche Eheleute

zakopowanje Beerdigung

zakopaš/zakopowaš beerdigen

kjarchob, kerchob Friedhof, Kirchhof

pšewožowanje Leichenbegängnis

pšewožowaš Teilnehmer am Leichenbegängnis

pšewožowaš zu Grabe geleiten

žalowaš trauern

Bog (Kněz) was troštuj we wašej tužycy!

Gott (der Herr) tröste euch in eurer Trauer!